

A Környezeti Tervezési és Nevelési Hálózat koncepciója

Bükkszentkereszt fűtési eredetű környezeti és társadalmi problémáinak mérséklésére - társadalmi vitára előkészített dokumentum

a projektet az Európai Bizottság "Energy Poverty Advisory Hub" (EPAH) programja támogatja

Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Környezet- és Tájföldrajzi tanszéke és a Környezeti Tervezési és Nevelési Hálózat 2014 óta folytat energiatájföldrajzi kutatásokat a Bükk térségében, eddig csaknem 30 települést érintően. 2021 szeptemberében indult meg az adatfelvételezés Bükkszentkeresztben. A lakosság 30%-át lefedő **kérdőíves kutatásból** egyebek mellett kiderült, hogy a háztartások 90%-a tűzifával fűt, de 93%-uk nem kellően száraz tüzelőt használ. Ez a tény és - az átlagosnál hidegebb és hosszabb fűtési szezon - jelentős mértékű szállópor- és egyéb légszennyezést is okoz, ami a kommunális hulladékok illegális eltüzeléséből származó mérgező anyagok légkörbe jutásával együtt olyan rossz levegőminőséget eredményez, ami a válaszadók kétharmadát kifejezetten zavarja. A Bükkszentkeresztben mért szálló por értékek az ENSZ Egészségügyi Világszervezetének határértékéhez képest is aggasztóan magasak, a fűtési időszakban a település levegőjében szinte folyamatosan meghaladja ezt a határértéket, míg ezen az időszakon kívül kiemelkedően jó. További negatív következmény a szükségesnél nagyobb tűzifa-felhasználás és a kémények kátrányosodása, ez utóbbi fokozza a tűzveszélyt is. **Háttérszámításaink azt támasztják alá, hogy a száraz tűzifára való teljes átállás települési szinten a szálló por kibocsátásának akár 66%-os és a tüzelőanyag-felhasználásának legalább 10-15%-os csökkenést is eredményezné.**

A probléma egyik lehetséges megoldásának látjuk egy energiaudvar kialakítását, ahol a fa megfelelő ideig tud száradni és ahonnan a település önkormányzata biztosítja a falu lakosságának a száraz, konyhakész tűzifát. Két hely merült fel, ahol ki lehetne alakítani az energiaudvart. Az **egyik az ifjúsági tábor szomszédságában** található, ez a település tulajdonában van. A **második a településtől északra 600-800 méterre található, a Lovas park közelében** – ez nagyobb kiterjedésű terület, a lakott területtől távolabb esve kialakítása némi többletbefektetést igényel, ugyanakkor kevésbé volna zavaró a település lakossága számára. Ez erdőbirtokossági tulajdonban van. A területek kiválasztása során figyeltünk a szükséges területnagyságra, a domborzati viszonyokra, a jelenlegi területhasználat módjára, és arra is, hogy a tűzifa tárolásánál a hatályos jogszabályoknak maradéktalanul meg kell felelni. A kérdőíves felmérés szerint a létesítmény szolgáltatásait a lakosság harmada venné igénybe. Számítani érdemes azonban arra is, hogy a projekt sikere esetén az érdeklődés megnő, ami a nagyobb alapterületű második helyszín mellett szóló érv.

Akadályt jelent a háztartások egy jó részénél a **hőtárolás** megoldatlansága – a hatékony fatüzelés ugyanis a száraz fa mellett sok levegő biztosítását is jelenti, ami viszont a hőenergia gyors felszabadulásával jár, ez pedig magával hozza a hőtárolás szükségességét. Fontos volna tehát annak tudatosítása, hogy a családok számára ez a fejlesztési irány is fontos eleme az épületenergetikai fejlesztéseknek.

Az energiaudvar **beruházási költségét** nagyságrendileg 150 millió forintra becsüljük, amiben harmadrészt tesz ki a 2 évre szükséges tűzifa előfinanszírozásának költsége. A **működési költségét** éves szinten 10 millió forintra becsüljük, amit figyelembe véve köbméterenként ~7 500 forint költséget jelentene. Ugyanakkor azt feltételezzük, hogy egy átlagos éves szinten 10 erdei m³-t fogyasztó háztartás a száraz tűzifa miatt **legalább 1 erdei m³-t meg tud spórolni** (ami lényegesen nagyobb megtakarítás, mint az előbb említett 7500 forintos többletkiadás). Amennyiben az energiaudvar megvalósul és üzembe áll, számos hasonló problémával küzdő településnek utat mutathat, hiszen helyi szinten és akár nemzetgazdasági szempontból is számtalan előnnyel járhat egy ilyen rendszer létrehozása pl. munkahelyteremtés, helyi közösség formálása, a javuló levegőminőség miatt általános egészségügyi kiadások csökkenése, a turisztikai bevételek és az ingatlanok értékének növekedése.